

Anarşizm ve Milli Kurtuluş

David Fisher

1995

Siyasi bir birimin hakkı yenice bir fikirdir. Ulus-devletin bir hükümdarlık veya bir imparatorluğun mülkünden ziyade insanların temsilcisi olmasıyla ortaya çıkmıştır. Kendi kaderini tayin hakkı [self-determination, özbelirlenim], siyasi bir birimin hakkını, o birim içerisindeki insanların haklarıyla birbirine karıştırır. Bunlar aynı değildir. Birleşik Devletler'deki İç Savaşa yönelik yaklaşımlar bu farklılıklara işaret etmektedir. Genelde kuzeyliler köleliği savaşın ana sebebi olarak görürler, güneyliler ise sebep olarak devletlerin [eyaletlerin] haklarını görürler. Söz konusu olan temel devlet hakkı, bazı insanoğullarını devletin siyasi sınırları dahilinde köle olarak tutma [hakkı] idi. Böylece, güneyliler köleliği siyasi bir birimin hakkına dönüştürmüştü. Birleşik Devletler'deki İç Savaş, o zamanlar bu kelime genelde kullanılmıyorsa da, bir kendi kaderini tayin hakkı savaşıydı. Diğer pek çok kendi kaderini tayin hakkı olayında olduğu gibi, ilgili insanların arzuları dikkate alınmadı.

Birleşik Devletler İç Savaşı kendi kaderini ayın hakkı tartışmasında önemlidir. Birincisi, güneyin başarısız olan bağımsızlık girişimi, ondokuzuncu yüzyılda Avrupa'daki milliyetçi hareketlere benzer. İkincisi, "kendi kaderini tayin hakkı"nı uluslararası pratiğe sokan Woodrow Wilson Birleşik Devletler'in güneyinde büyümüştür, ve onsekizinci yüzyılın

devrimci herkes için hürriyet ve adalet fikirlerine karşı olan güneyli ırkçı tavra sahiptir.

Birleşik Devletler'in kurucuları etnisiteyi önemsiz görmüştü.

Hatta yeni ulusun resmi dili üzerinde tartışmışlardır. Bazıları İngiltere'den bağımsızlığın sembolü olarak Almanca için oy kullanmıştı, ancak İngilizce kazanmıştı. Ne yazık ki, insanların (o zaman bu tüm insanlar değil, erkekler anlamına gelmekteydi) evrensel özgürlüğüne karşı tepkiler, hem Amerikan hem de Fransız devrimlerinin ardından başlamıştır. Birleşik Devletler'de, 4 Temmuz 1776 tarihli Bağımsızlık Beyannamesi şöyle der:

“Tüm insanların eşit yaratıldığını, tümünün Yaratıcıları tarafından ellerinden alınamaz Haklarla donatıldıklarını aşikar olan gerçekler olarak değerlendiriyoruz.”

Ancak, Anayasa daha sonra köleliği benimsedi ve onayladı.

Fransa'da, geriye dönüş çok daha dramatikti. 1789'daki İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi şunu kabul ediyordu: *“İnsanlar özgür ve eşit haklarla doğar ve yaşarlar.”* Fransa'nın, özellikle Batı Hint Adalarındaki sömürgelerinde, köleleri

vardı. Devrimci Fransa tüm köleleri özgürleştirdi. Napolyon'un devrim retorliğini kendisini imparator yapmak üzere kullanmasının ardından, kölelik yeniden tesis edildi.

Aynı etnisiteyi paylaşan insanların birleşmeleri gerektiği düşüncesi ondokuzuncu yüzyıl ulus inşasına egemen oldu. Bir İtalyan milliyetçisi ve demokratı olan Mazzini, ulusal bölünmelere ve özgür kurumlara dayanan devletlerin birbirleriyle savaşa girmeyeceğini, aksine daha ileri bir birlik doğrultusunda büyüyeceklerini düşünüyordu. Özgür kurumların kırılma ve iyimserliğinin geçersiz olduğu ispatlandı. Bu temelde kurulan devletlerin bazılarında, etnik bir ulusun yurttaşlarının, demokrasinin gerekmediği ve hatta bölücü olabileceği şekilde, bütünleşmesi gerektiği düşünülüyordu. Bu tavrın aşırı örnekleri sloganlarda ifade edildi: *“Ein Volk, Ein Reich, Ein Führer”*, *“Credere, Obbedire, Combattere.”* Almanya ve İtalya, sırasıyla *“Tek Halk, Tek Ülke, Tek Lider”* ve *“İnan, İtaat Et, Savaş”*la II. Dünya Savaşına girdiler. Kendi kaderini tayin hakkı ondokuzuncu yüzyıl ulus inşası geleneğinde yer almaktadır. Avrupa'daki 1848 milliyetçi devrimleri sırasında Birleşik Devletler'deki siyasi gruplaşmalar, kendi kaderini tayin hakkı ile şiddet arasındaki bağlantının farkına vardılar. Pasifist Elihu Burritt, *“‘Haziran günlerinin dokunaklı manzarası’ sırasında*

açıkça şiddete başvurulmasını kınamakta tereddüt” etmedi. Şiddeti destekleyenler de bağlantıyı fark etmişlerdi. “...Amerika’da, kendi kaderini tayin hakkı fikrinin liderliğini, şovenist ve materyalist olan bir grup, Demokrat Parti içerisindeki siyasi bir grup olan ‘Genç Amerikalılar’ üstlenmekteydi.” Yirminci yüzyıl Avrupası kabile kültürünü [tribalism] ortadan kaldırmadı, kendi kaderini tayin hakkı ondokuzuncu yüzyıl Avrupasının kabile kültürünü geliştirmekte olan uluslara yaydı.

Çeşitli orta ve doğu Avrupa etnik grupları, paylaşılan bir kültüre, dile, dine, ırka veya toprağa olan bağlarına dayanan bir ulusal kimlik hissi geliştirdikçe, aralarında başka bir kimliğe sahip olanlara karşı duydukları şüphe giderek büyüdü. Önde gelen bir azınlık grubu Yahudilerdi. Fransız devrimin ardından yurttaşlık haklarının Yahudilere de tanınması, onların o zamana kadar giremedikleri alanlarda rekabetçi olmalarını sağlamıştı. Hem yeni milliyetçiler hem de eski rejimler anti-semitizmi teşvik ettiler. Viyana’nın Sosyalist Belediye Başkanı Karl Lueger, Lueger’in siyasi yeteneklerine hayran olan ve onun anti-semitizmini izleyen Adolf Hitler’i derinden etkiledi. Emperyal Rusya’daki gibi gerici hükümetler, kendilerine yönelik protestoları saptırmak için anti-semitizmi kullandılar. Katolik, Ortodoks

ve Lüteriyan kiliselerin yüzyıllardır besledikleri anti-semitizm Yahudileri kolay bir hedef haline getirdi.

Buna tepki olarak Yahudiler Siyonizm olarak adlandırılan bir milliyetçi hareket geliştirdiler. Siyonizm, ondokuzuncu yüzyıl Avrupa milliyetçiliklerinin en sonuncusudur. Avrupa’da Yahudilerin anayurt kurabilecekleri hiçbir toprak olmadığı için, dışarıya, esasen tarihsel ve dini bağları olması sebebiyle Filistin’e yönelmek zorunda kaldılar. İlk Siyonistler çoğunlukla laiktiler, ve Sion’a geri dönüşün yalnızca ilahi bir müdehaleyle olacağına inanan dini liderler bunlara karşı çıkıyordu. Siyasi faaliyet ilahi önceliğe galip gelecekti. İsrail devletinin kurulmasından bu yana, birçok dindar Yahudi hala İsrail devletine karşı çıkarken, dindar Yahudilerin çoğunluğu Siyonist haline gelmiştir. Siyonizm, diğer etnik milliyetçiliklerin kusuruna sahiptir. Anayurtta aynı etnik paradigmayı paylaşmayanlar ikinci sınıf yurttaşlar haline geldiler. Ancak, ulusal kurtuluş hareketleri ile kendi kaderini tayin hakkını desteklemek ve Siyonizme karşı çıkmak, ulusal kurtuluşun ve kendi kaderini tayin hakkının yalnızca centilmenler için olduğu anlamına gelir.

Bazı sosyalistler etnisite kavramını tamamen reddettiler. Onlar, etnisitenin düşey katmanlaşmasının yerine, sınıfın yatay katmanlaşmasını savundular. *“İşçilerin ülkeleri yoktur.”* İşçi sınıfı,

muhtamelen, nüfusun diğer kesimleri kadar I. Dünya Savaşını destekledi. Sosyalist partilerin pek az temsilcisi 1914’de savaşa yönelişe karşı çıktı. 1917’de ilk “işçi devleti”nin kurulmasıyla beraber, sınıfın etnisiteye galip geldiği varsayıldı. Ancak, sınıf düşmanına zulmedilmesi, ırksal veya milli düşmana zulmedilmesiyle aynı dinamiklere sahipti. Sovyetlerin zorla kolektifleştirmesi ve tohumluk buğdaya el koyması sonucundaki kıtlıkta birçokları öldü. Birçok köylü kulak olarak tanımlandı ve zorlu [yaşam] koşulları neticesinde öldüler. Marksistlerin Çin’de kontrolü ele geçirmesinden sonra, resmi görevliler, “sınıf düşmanı” olan toprak sahipleri kotalarını doldurmakla yükümlü tutulmuştu. Görevlinin hoşlanmadığı veya yeni hükümeti eleştiren herhangi birisi, sınıf düşmanı ilan edilebilirdi. İnsanları kabile veya sınıfa göre bölmek, bizi insan yapan şeylerin çoğunu gözardı etmektir. Yine de, insanları kabilelere göre ayırmak Woodrow Wilson’un kendi kaderini tayin hakkının temelidir.

Wilson 1856’da Staunton, Virginia’da doğdu, ve Princeton Üniversitesi’ndeki eğitimi haricinde 1883’e kadar Güney’den dışarı çıkmadı. Yani İç Savaş ve Yeniden İnşa dönemleri boyunca Güney’de yaşadı. İç Savaşın ardından siyah insanlar kölelikten kurtuldular ve tam yurttaşlık hakkına sahip oldular. Bazı eski kölelere, eski efendilerinin

arazilerinden bir kısmı dağıtıldı. Ulusun tarihinde ilk defa, siyah Senatörler ve Milletvekilleri Kongre ile devlet yasamasında yer aldı. 1875’de, Kongre, kamu görevlerinde ve jüri görevinde siyahlara eşit haklar sağlayan Yurttaşlık Hakları Kanunu kabul etti.

Yeniden İnşa, yaklaşık olarak İç Savaş’ın sona ermesi ile son federal birliklerin 1877’de Güney’den çekilmesi arasında gerçekleşti. Toprak sahipleri, toprak dağıtılan az sayıdaki köleden topraklarını geri aldılar. Yasamadan tutun da Ku Klax Klan gibi terörist gruplara kadar çeşitli yollarla siyahların oy kullanması engellendi. 1883’de Anayasa Mahkemesi Yurttaşlık Hakları Kanununu iptal etti. 1890’larda, eyalet yasalarıyla Güney’de beyazlar ve siyahlar için ayrı hizmetler oluşturuldu. Siyahların çoğu topraksız olduğu için, beyaz nüfusla karşılaştırıldıklarında çok az bir ekonomik temelleri bulunmaktaydı. 1960’lardaki protestolara kadar siyahlar kayıplarını telafi edemedi. Wilson demokrasi şampiyonu olarak bilinmekle beraber, aynı zamanda bir emperyalist ve ırkçı idi; muhalefeti, II. Dünya Savaşından sonra McCarthyciliğin Birleşik Devletler’de yaptığından daha fazla boğmuştur.

Eugene Debs bir Demokratik Sosyalist idi. Onun demokrasi görüşü Wilson’unkinden farklıydı. Amerikan Demiryolu Sendikasının lideriydi, ve 1894’deki

Pullman grevini ezmek üzere demiryolu sahipleri tarafından kiralanan adamlarının yanısıra hükümetin askeri birliklerini kullanmasına tepki olarak sosyalist olmuştu. Debs, Birleşik Devletler'in Büyük Savaşa katılmasına muhalefet etmesi nedeniyle 1918'de on yıl hapse çarptırıldı. Sıradan bir hapishane sakini olarak Debs bir hapishane reformu tasarladı; *"Herhangi bir dürüst hapishane müdürü, hapishane nüfusunun % 75'inin sakın, güvenilir insanlardan oluştuğunu kabul edecektir; bu temel üzerinde, hapishanelerin kendi kaderini tayin hakkı üstyapısının oluşturulmasını öneriyorum."*

Debs, kendi kaderini tayin hakkını demokratik olarak, ve muhtamelen de çoğu insanın sahip olduğu bir görüş olarak değerlendiriyordu. Debs'in demokrasisi kadınların ve siyahların içerilmesini talep ediyor, ve seçkinler yönetimini ise bilhassa dışlıyordu. Wilson'un kendi kaderini tayin hakkı ve demokrasi tanımları, Debs'inkilerle aynı değildi, ancak kendi kaderini tayin hakkının pratik uygulamasını belirleyen Wilson'un tanımlaması oldu. Wilson'un demokrasi modeli, seçkinlerin insanlar için en iyi olduğunu düşündüklerini yaptıkları bir yönetimdi. Debs, Wilson'un demokrasisinde gizli olan emperyalizmi ve ırkçılığı eleştirdi.

Tüm Güneyliler ırkçı değildi. İç Savaş öncesinde, Güney'de Kuzey'dekinden çok daha fazla beyaz

Köleliğin Kaldırılması Taraftarı [Abolitionist] bulunmaktaydı, ancak koşullar duygularını Kuzeyli Köleliğin Kaldırılması Taraftarlarına göre daha açık ifade etmelerini zorlaştırmıştı. Ancak, Woodrow Wilson bir ırkçıydı. Önceki Cumhuriyetçi yönetimler Birleşik Devletler Devlet Memuriyetliklerinde siyahlara eşit fırsat verilmesini savunmuşlardı. Eğitim almayı başarabilen siyahların Devlet Memuriyetinde ilerlesinin önünde hiçbir kısıt bulunmuyordu. Wilson, başkan olarak, siyahların katiplikten daha ileri gitmesine izin vermedi; Güney'deki eyalet hükümetlerinin siyahların yükselmelerini engellemek amacıyla yaptıkları fiilleri federal düzeyde tekrar etti. Wilson'un seçilmesiyle, Yeniden İnşa federal düzeyde bile sona ermişti.

O zamanlar, diğer İngilizce konuşan ülkelerde, Almanya ve Fransa'da olduğu gibi, Birleşik Devletler'deki eğitilmiş kesimin görüşü, milletlerin kuzeybatılı Avrupalıların en tepede yer aldığı bir hiyerarşi içerisinde sıralanmasından yanaydı. Stephan Jay Gould'un *Mismeasure of Man*'i, o dönemin ırkçı biliminin bir muhasebesidir. George Mosse'nin *Crisis of Ideology in Germany*'si, Alman akademisyenleri arasındaki ırkçı tavırları anlatır. Mosse, Naziilerin sadece Alman akademik düşüncesi içerisinde hakim olan fikirleri alarak, bunu Alman kitlelerine yaydıklarına dikkat çeker. 1921'de Birleşik Devlet-

ler Kongresi, herhangi bir Avrupa ülkesinden gelen göçmen sayısını, her yıl için, o milletten olanların Birleşik Devletler'in 1910'daki nüfusu içerisindeki sayısının yüzde üçüyle sınırlayarak, göçü kısıtladı. Bu güney ve doğu Avrupa'dan olan göçün kesilmesine neden oldu. 1924'de, Kongre, o milletten olanların Birleşik Devletler'in 1890'daki nüfusu içerisindeki sayısının yüzde ikisiyle sınırlayarak göçü daha da kısıtladı. 1882 Kanunu Çinlileri yurttaşlığa kabul etmiyordu, ve bu kanun tüm Asyalıları içerecek şekilde genişletildi.

Wilson, 2 Nisan 1917'de Almanya'ya karşı Savaş İlanı talebinde bulunduğunda şöyle diyordu: "Dünya, demokrasi için güvenli bir yer olmalıdır." Wilson *"zafer-siz bir barıştan"* ve intikamın olmadığı bir zaferden bahsediyordu. 11 Şubat 1918'de, 'kendi kaderini tayin hakkı' konuşmasında Wilson şunları söylüyordu: *"Milli arzulara saygı gösterilmelidir; insanlara artık ancak kendi rızaları alınarak hakim olunabilir ve ancak böyle yönetilebilirler. 'Kendi kaderini tayin hakkı' basit bir ibare değildir; zorunlu bir eylem ilkesidir..."*

ABD'nin orta ve lise eğitimi veren okullarında, Woodrow Wilson'un, barış anlaşması görüşmeleri için Avrupa'ya gittiğinde düzenbaz Avrupalı güç siyasetçileri tarafından kurnazlıkla alt edilen, idealist bir demokrat olduğu düşüncesi öğretilirdi. Compton

Ansiklopedisi bu görüşü ifade eder: “*Yorucu bir haftanın ardından barış görüşmeleri bir hafta boyunca sürdü. İngiltere’den David Lloyd, İtalya’dan Vittorio Orlando, Fransa’dan Georges Clemenceau, tüm bunlar deneyimli ve açıkgöz diplomatlardı, ve her birisi de kendi yolunu izlemeye kararlıydı. Sonu gelmeyen tartışmalar ve resmi ziyafetler ve resepsiyonlar Wilson’un sinirlerini germiştir.*”

Ancak barış anlaşmalarının sonuçları tamamen Wilson’un istediği şeylerdi. Üç büyük mağlup güce farklı farklı davranıldı. Bu farklı davranış, o zamanın İngilizce konuşan ülkeleri, Almanya ve Fransa’daki eğitimli kesimlerin benimsedikleri milletler hiyerarşisini yansıtıyordu. Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’na göre çok az toprak kaybetti. Avrupa’nın dışındaki sömürge toprakları söz konusu olduğunda, hiçbir türden kendi kaderini tayin hakkı düşüncesi yoktu. Bunlar, Milletler Cemiyeti’nin vekaleti altında, kaybeden sömürgeci güçlerden kazanan sömürgeci güçlere devredildiler. Kendi kaderini tayin hakkının tek uygulaması, etnik temelli birkaç devlete bölünen Avusturya-Macaristan İmparatorluğu idi.

Filistin’i bir Yahudi Anayurdu ilan eden ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nu parçalayan Balfour Bildirisi muhtamelen aynı güdüye sahipti. Zulme uğrayan Yahudilerin İngiltere’den

sığınma istemeleri olasılığı muhtamelen bazı İngilizleri dehşete düşürmüştü. Arka bahçem yerine, iyisi mi Filistin olsun. Belki Wilson da hemen hemen aynı güdüye sahipti. Muhtamelen Birleşik Devletler’de daha fazla Slav, Macar veya Yahudi görmeye can atmıyordu. Muhtamelen Wilson şöyle düşünüyordu: *“Tüm radikalleri sınır dışı etmedik mi? Onlar, Amerikanın meşru çıkarları doğrultusunda kullanılan Amerikan gücünü eleştirmiyorlar mıydı? Ekonomik sistemi sorgulamıyorlar mıydı? Bizim yaşa tarzımızı tehdit edip, dayanışmamızı bozmuyorlar mıydı? Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun melezleri açısından, kendi kaderini tayin hakkı onların daha ziyade orada kalmak isteyecekleri anlamına gelmiyor mu? Biz de arada sırada ortaya çıkan Debs’lerle başa çıkabiliriz.”* Belki de, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun milliyetçiliklerini Kaybedilmiş Konfederasyon Davası ile iş tutuyordu. Belki de bunu aşağı halkların üstün halklardan ayrılması şeklinde değerlendiriyordu. Onun idealizmi muhtamelen önyargılarıyla örtüşüyordu.

Demokrasi hizmeti sunulmadı. Çekoslovakya hariç olmak üzere, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu topraklarından doğan uluslar, artı Balkan devletlerinin tümü, iki Dünya Savaşı arasında belli derecelerde Faşistti.

I. Dünya Savaşı'nın ardından, Birleşmiş Milletler kendi kaderini tayin hakkını yeniden gündeme getirdi. Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklara Dair Uluslararası Sözleşme'nin 1. Maddesinin I. Kısımının ilk cümlesi şöyleydi: *"Tüm halkların kendi kaderini tayin hakkı vardır."* Kendi kaderini tayin hakkı Birleşmiş Milletler'in herhangi bir dokümanında açıkça tanımlanmadığına göre, kendi kaderini tayin hakkının uygulandığı şekliyle tanımlanması gerekir. Açıkçası, muhtamelen üye devletler arasındaki olası bir çatışmadan kaçınmak için açıkça tanımlanmamıştı. Kendi kaderini tayin hakkının şiddet potansiyelini arttırdığı söylenebilir; bu, bir ulus-devletin üzerine inşa edilebileceği en kötü temeldir, ve Birleşmiş Milletler tarafından belirtilen diğer haklarla çelişmektedir.

Kendi kaderini tayin hakkı, yönetenlerin yönetilen insanlar arasından çıkmasını güvence altına alır. İnsan özgürlüğünü güvence altına almaz, bireysel hakları güvence altına almaz, ve insan saygınlığını güvence altına almaz. Yeni siyasi formülasyonun bir tiranlık haline gelmesi durumunda, tiranın dışardan birisi olmayacağını da güvence altına almaz. İdi Amin yönetimi altında, Uganda tam bir kendi kaderini tayin hakkına sahipti.

İnsanoğulları genelde, toplum tarafından diğer insanoğullarını incitmemek üzere şartlandırılmıştır. Şartlandırma ile oluşturulan engeller, diğer insanların aşağı türden insanoğulları {untermensch} oldukları düşünölmeye başlanınca zayıflar. Pan-Slavizm Slavları diğer insanların üstüne koyar; Treitschke Alman ahlakı ve halkı {volk} üstüne, eski Batı Afrika'daki Fransız kolonilerindeki siyah entelektüeller zencilik üstüne yazmışlardı. Genel olarak, önerilen kendi kaderini tayin hakları, insanları kendi etnisitelerinden olmayan diğer gruplardan ayıran bir etnik birlik temeli üzerindedir. Bir milleti diğer milletin üstüne yerleştiren Milliyetçilik, etnisite ile biraraya gelerek etnik üstünlük kavramlarını öne çıkarır ve şiddeti cesaretlendirir.

Etnik çatışmalara yönelik bu “çözüm”ün sonuçları sorunludur. Kendi kaderini tayin hakkının şiddet potansiyelini artırmasının bir başka yolu da, nedenlere ilişkin hiçbir şey yapmaksızın çatışmanın çözümünün ertelenmesidir. Ortada bir çatışma olmadıkça kendi kaderini tayin hakkı için herhangi bir yönelim de olmayacaktır. Evlilikle ilgili zorluklar karşısında, boşanma genellikle en son çare olarak görülür; ancak boşanmış bireyler fiziksel olarak kendilerini eski eşlerinden ayırabilirler. Kendi kaderini tayin hakkı yoluyla büyük devletlerin küçük devletlere ayrışması, birbirlerine karşıt insanları siyasi

olarak ayrı ancak fiziksel olarak bitişik bırakarak savaş ortamı yaratabilir. Yugoslavya bunun bir örneğidir. Bir diğeri ise Hindistan'ın Hindistan ve Pakistan olarak bölünmesidir. Pakistan bir İslam devletidir. Bu nedenle, Pakistan, Müslüman çoğunluğa sahip olan Keşmir'i içine almalıdır. Hindistan çokkültürlü bir devlettir. Bu nedenle, Müslüman çoğunluğun tam yurttaşlık haklarına sahip olduğunu Keşmir'i elinde tutmalıdır; eğer Keşmir Pakistan'ın bir parçası olursa, Keşmirli Hindular ya İslami yasa altında yaşamak zorunda kalacaklardır, veyahut göçe zorlanacaklardır. Keşmir'in kendi kaderini tayin hakkı bu çatışmayı kızıştırmıştır. Hindistan ve Pakistan Keşmir için savaşa tutuşmuşlardır.

Yugoslav çatışması, 1991'de Yugoslavya'dan gelen haberlerden takip edilebilir. Sınırların çizilmesinin güçlüğü, Yugoslavya'daki Hırvatistan'ın Sırp bölgesindeki bir Hırvat köyü örneğinden izlenebilir. Bir haberde, Hırvatistan'ın içerisindeki bir Sırp bölgesi olan Krajina'daki 1500 kişilik bir Hırvat köyü olan Kijevo'da yaşayan bir Hırvat kadını, Elizabeta Erzegovac'ın hikayesinden bahsediliyordu. Kulak ağrısı ve yüksek ateş nedeniyle hasta olan çocuğunu tedavi için kliniğe götürmek istiyordu. Yoldaki barikatta Sırplar tarafından geri gönderilmişti. Sırplar, Hırvatistan'dan ayrılacaklarını umarak referandumda oy kullanmışlardı. Kijevo haftalar boyunca

ablukaya alınmış, iki hafta boyunca ne elektrik ne de su verilmişti. Ayrı yaşamayı arzuluyorlardı, ancak birlikte yaşamaya mahkumdular.

Geçmiş yüzelli yıl boyunca, bu zamanın büyük bir kısmında demokratik kalabilen birkaç tane Avrupa ülkesi vardı: Birleşik Krallık, İsviçre ve Hollanda. Birleşik Krallığın dış hatları onu çevreleyen okyanus tarafından belirlenmiştir, ve tamamen farklı etnik unsurlar bu dış hatlar içerisinde bir ulus oluşturmushlardır. İsviçre, 1847'deki Sonderbond savaşından bu yana barışçı demokratik bir devlettir. İsviçrelilerin çoğu iki dinden, üç etnik gruptan ve dört dilden olan insanlardır. Hollandalılar ise esasen kuzeydeki Protestanlardan ve güneydeki Katoliklerden oluşurlar, ve Felemenkçeyi bir azınlık konuşmaktadır. Arka planın bu çeşitliliğinden ulus-devletler yaratma çabası, görüşlerdeki farklılıklara saygı gösterilmesini teşvik etmiş, ve demokrasiyi geliştirmiştir. Coğrafya, paylaşılan ekonomik çıkarlar veya sırf rastlantılar, kendi kaderini tayin hakkının temeli olan etnik veya dile dayalı birliklerden çok daha adil sistemler üretebilir gibi gözüküyor.

Kendi kaderini tayin hakkı ile ilgili diğer bir sorun, insanların genellikle tek bir etnik birliğe sahip olmamalarıdır. Araplar yalnızca Arap değildirler, Hristiyan veya Müslüman olabilirler. Eğer Hristiyan iseler, Maruni veya Ortodoks olabilirler. Eğer

Müslüman iseler, Sünni veya Şii olabilirler. Eğer Şii iseler, Iraklı veya İranlı olabilirler. Eğer Arap toplumu bağlamında etnik bir birliği düşünüyorsak, o halde hangi grupların hangi etnik birliğinden bahsedildiği sorulmalıdır. Yahudiler yalnızca Yahudi değildirler, dindar veya laik olabilirler. Dindar iseler, Ortodoks, Muhafazakar veya Reforme Edilmiş olabilirler. Eğer Ortodoks iseler, İspanyol Yahudisi veya Slav Yahudisi olabilirler. Eğer Slav Yahudisi iseler, Chasidim veya Mitnagim olabilirler, vesaire. Hangi etnik sınıflandırma düşünülmektedir?

İnsanlar bazen farklı etnisitelerden olan insanlara aşık olabilir ve Nazilerin mischilings dediklerine neden olabilirler. Tabii ki, bunlar etnik arılığı korumak için ortadan kaldırılabilirler. İnsanlar arasına siyasi sınırlar çizilemez, ancak ayrılmayı istemeyen insanları birbirlerinden ayırarak trajediler yaratılabilir. Güney Afrika Parlamentosu, 17 Haziran 1991’de, Güney Afrikalıları ırk temelinde bölen Nüfus Kayıt Kanununu iptal etti. 1959’da Güney Afrikalı taksi şöförlerine yalnızca kendi ırklarından olanları taşıma emri verilmişti. Beyaz olmayan bir taksi şöfürü, her ikisi de beyaz olarak sınıflandırılan karısını ve annesini taşımasının engellendiğini söylüyordu. Güney Afrika’da Irk Sınıflandırma Heyeti kuruldu. En çabuk denetime imkan veren tırnak çevresindeki etler inceleniyordu. Bir kişi göz kapağı testine güveni-

yordu. Eğer alt göz kapağı pürüzsüz ve birörnekse, o kişi Beyazdı. Mandela, eski muhalifleriyle birleşerek tek bir ülke yarattı ve yukarıdaki saçmalığa bir son verdi.

İsrail devleti, Yahudi insanlar için kendi kaderini tayin hakkı, ve yüreklerindeki ikibin yıllık Sion'a geri dönme arzusunun sonuçlanması demektir. Filistinlilere ne hissettiklerini sorun. Tarihi anayurt, özgür bir halk ve eziyet gören Yahudilerin mültecisi için bir mekan olmuştı. Etiyopyalı Falashalar en son mültecilerdir.

Anarşist Kütüphane

David Fisher
Anarşizm ve Milli Kurtuluş
1995

27.06.2020 tarihinde şuradan alındı:
geocities.ws/anarsistbakis

Çeviri: Anarşist Bakış

İngilizce Aslı: Anarchism and National Liberation*,
Visions of Freedom

tr.anarchistlibraries.net